

Кирил Живковић

ОСНОВЕ НАУКЕ ИЛИ ПОЧЕТНО УЧЕЊЕ ПРАВОСЛАВНОГ ИСПОВЕДАЊА СВЕТЕ ИСТОЧНЕ КАТОЛИЧАНСКЕ ВЕРЕ ХРИСТОВЕ ДЕЦИ ЈЕЗИКОМ ЈЕДНОСТАВНИМ ИСПРИЧАЊЕ

Почиње:

У Име Оца, Сина и Светога Духа, Амин.

Тада певају: Царе небесни, Утешитељи [*Душе истине*]...

Учитељ молитву ову [чита] гласно: Запади у срцима нашим, човекољубиви Владико, непролазну светлост твога богопознања и отвори очи ума нашег да бисмо разумели твоје јеванђељске проповеди. Усади у нас и страх твојих ближњих заповести да бисмо, победивши све телесне похоте, живели духовним животом, мислећи и творећи све што је теби угодно. Јер си ти просветљење душе и тела наших. Христе Боже наш, и теби славу узносимо са беспочетним твојим Оцем и пресветим и благим и животорним твојим Духом, сада [и у век и у векове векове. Амин].

И певају: Богородице Дјево...

Тада започиње Учење прво: о вери.

Учитељ пита: Да ли си ти хришћанин?

Ђак одговара: Јесам по милости Божјој

Учитељ пита: Шта је хришћанин?

Ђак одговара: Ученик Исуса Христа који исповеди веру и закон његов исправно.

Учитељ пита: А ко је Христос?

Ђак одговара: Христос је Син Божији, истинити Бог и истинити човек.

Учитељ пита: По чему се познаје [да је неко] хришћанин?

Ђак одговара: По [знамењу] Светога Крста која чини на себи трима састављеним првим прстима десне руке, састављајући их на чело, пупак, десно и лево раме, говорећи: У име Оца и Сина и Светога Духа; или: Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј ме.

Учитељ пита: Зашто тако чини?

Ђак одговара: Како би исповедио две главне тајне – једну речима и прстима [што је] јединство Свете Тројице, а другу у [знаку] крста; то је очовечење и смрт нашег Спаситеља који за нас умро на крсту.

Учитељ нита: Шта је човеку потребно да би био спасен?

Ђак одговара: Права вера и добра дела.

Учитељ нита: На чему почива ово двоје?

Ђак одговара: На три богословске врлине: вери, нади, љубави.

Учитељ нита: Како то треба схватити?

Ђак одговара: Прво – Бога умом правилно познати и срцем веровати и устима исповедити; друго – све своје поуздање у њега јединога имати; треће – љубити га свим срцем творећи заповести његове.

Учитељ нита: Која је вера права?

Ђак одговара: [Она] којом је сам Бог од почетка света омогућавао правилно познање себе и кроз апостоле нама предао; [она] коју је Први и Други васељенски сабор утврдили и у дванаест чланова овако разрадили: *Верујем* у једнога Бога Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог; и у једнога Господа Исуса Христа, сина Божијег, Јединорођеног, од Оца рођеног пре свих векова; Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог, рођеног, не створеног, јединосуштног Оцу кроз кога је све постало; Који ради нас људи и ради нашег спасења сишао с небеса и оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве и постао човек; и који је распет за нас у време Понтија Пилата и страдао и погребен; и који је васкрсао у трећи дан, по Писму; и који се узнео на небеса и седи са десне стране Оца; и који ће опет доћи са славом да суди живима и мртвима и Његовом Царству неће бити краја; и у Духа Светог, Господа животворнога, који од Оца исходи, који се са Оцем и Сином заједно поштује и слави, који је говорио кроз пророке; у једну свету, саборну и апостолску Цркву; исповедам једно крштење за опроштење грехова; чекам васкрсење мртвих; и живот будућег века. Амин.

Учитељ нита: Протумачи први члан – *Верујем у једнога Бога Оца ...*

Ђак одговара: Верујем да је Бог један, у Три Лица прослављен: који је свуда и нада свима, свемогућ, свемоћан, самобитан, самовластан, беспочетан, бесконачан: [из Њега, Оца] рађа се Син и происходи Дух Свети, Творац је неба и земље и свега видљивог и невидљивог.

Учитељ нита: Протумачи други члан – *И у једнога Господа Исуса Христа...*

Ђак одговара: Верујем да је Исус Христос јединорођени Син Божији, истински Бог, од исте природе Очеве рођен, по Божанству, пре свих векова, и јединосуштан Оцу по Божанству и [једнак по] стварању времена и векова.

Учитељ пита: Протумачи трећи члан – *Који је ради нас људи...*

Ђак одговара: Верујем да је исти [тај] Син Божији сишао с небеса својом Божанском природом у утробу Пречиста Девојке Марије и благовешћу Архангела [Гаврила] био зачет наитијем Светога Духа и узео истинску човечанску природу од пречисте њене крви, и роди се нас ради у једној испостаси, Бог телом и душом. И како је она била пре зачећа девојка, то је остала и при зачећу, рађању и после рађања и у векове остаје таква.

И верујем да је она заиста мати Божија и као Богородицу прослављам је. И вазда говоримо поздрав који јој је од Бога послат по архангелу Гаврилу, а који је Црква речима свете Јелисавете наредила да се овако говори: **Богородице Дјеве, радуј се благодатна Маријо, Господ је с тобом; благословена си ти међу женама, благословен је плод утробе твоје, јер си родила Спаситеља душама нашим.** Њу и другим похвалама прослављам, поштујем и молим [јој се].

Учитељ пита: Протумачи четврти члан – *И који је распет за нас...*

Ђак одговара: Верујем да је Исус Христос са истим телом са којим је био рођен и са којим је поживео на земљи, међу људима, 33 и по године, поучавајући и чудеса натприродна чинећи, пострадао у Јерусалиму, у време Понтија Пилата, безгрешан због нас грешних. И распет на крсту умре и би погребен по човештву, а по божавству нестрадалан бејаше увек, као са Оцем и Духом на престолу, тако и са телом на крсту и у гробу, са душом Божавственом у аду, одакле изведе душе светих праотаца и уведе их са разбојником у рај. И верујем у исти свети крст на коме беше разапет. Који нам остави као спомен својих мука; да се њиме побеђује ђаво и свако зло; и поштујем га, и целивам, и себе вазда ограђујем знамењем његовим.

Учитељ пита: Протумачи пети члан – *И који је васкрсао у трећи дан...*

Ђак одговара: Верујем да је Исус Христос са истим телом и душом са којима је пострадао и умро и био погребен, силом свог Божавства, устао у трећи дан из гроба а да при том печат гробни није

поломио. Исто као што и приликом рађања печат девствености [своје Мајке] није повредио, како стоји у Светом писму Старом и Новом.

Учитељ нита: Протумачи шести члан – *И који се узнео на небеса...*

Ђак одговара: Верујем да ће, када [од Бога] дође крај света, опет доћи Исус Христос, са истим телом са којим се вазнео на небо да суди живима и мртвима, и тада ће сви мртви васкрснути из мртвих са истим својим ранијим телом и душом. А живи ће се променити у непропадљивост и сви ћемо престати у узрасту – према Христовој човечанској природи – у коме је он био кад је умро и васкрсао, сваки у своје чину, да му по савести дамо одговор [за све] до најмање помисли, и да примимо, по заслугама, потпуну плату вечну, рај или муку.

Учитељ нита: Где пребивају душе до тада?

Ђак одговара: Душе праведних по заслугама својим имају место веселја, под руком Божијом, у Царству Божијем на небесима, и у рају и у крилу Аврамовом радују се чекајући своју потпуну награду. [Исто] тако и душе грешника, по заслугама својим, имају место мучења због гнева Божијег, у земљи, у аду и траже помоћ и траже помоћ од Светих и живих на земљи – плачући чекају своју вечну казну.

Учитељ нита: Протумачи осми члан – *И у Духа Светога, Господа...*

Ђак одговара: Верујем да је Дух Свети истинити Бог, једнак и јединосуштан по Божавству, са Оцем и Сином, који од Оца исходи, као од Божанског корена и извора. И верујем да је Дух Свети давалац премудрости и Светога писма Старога и Новог и дарова и плодова по Светим Тајнама.

Учитељ нита: Која су Света писма од Духа Светога?

Ђак одговара: Одрешена су три: Библија са пророчанствима и псалтиром. Света јеванђеља од четири јеванђелиста. Дела апостолска са посланицама и Откровењем.

Учитељ нита: Који су дарови Духа Светога?

Ђак одговара: Седам [их је]: мудрост, разум, савет, крепост, знање, побожност и страх Божији.

Учитељ нита: Који су плодови Светога Духа?

Ђак одговара: Девет [их је]: љубав, радост, мир, дуго трпљење, благод, милосрђе, вера, кротост, уздржање.

Учитель пита: Протумачи девети члан – *У једну, свету, саборну...*

Бак одговара: Верујем у једну, свету Цркву католичанску, православних сабрање, рођену од Јерусалима, којој је глава и темељ Исус Христос. И заповести њене слушам. Посебно ових девет одређених: 1. слушати Свету литургију, јутрење и вечерње у дане недељне и празничне. 2. постити четири поста и среду и петак. 3. поштовати свештенике. 4. исповедати се и причешћивати најмање четири пута годишње. 5. неуки и прости да не читају књиге јеретичке 6. молити се за свога цара и власт духовну. 7. пост и молитве које архијереј заповеди због какве невоље испуњавати. 8. црквену имовину световни људи да не користе у сопствене сврхе. 9. свадбе не чинити у посне дане.

Учитель пита: Протумачи десети члан – *Исповедам једно крштење...*

Бак одговара: Верујем у једно свето крштење са којим се омивамо у три погружења – у име Оца и Сина и Светога Духа – од првородног греха праотачког са којим се рађамо, као и у све тајне Новог завета.

Учитель пита: Које су седам [Светих тајни] по чину седам дарова Светога Духа?

Бак одговара: Прво је *Крштење* без кога, како рекосмо, не може ући нико у Царство небеско. Друга је *Миропомазање*. [Миро] освећује архијереј и даје се вернима ради примања дарова Светога Духа и [као] свете вере Христове. Трећа је *Евхаристија*, тј. пресвето Тело и Крв Господа нашег Исуса Христа. Она се врши у спомен страдања Господњих и приноси је свештеник за живе и за мртве и даје се вернима под видом хлеба и вина за освећивање и опроштај грехова. Четврта је *Свештенство*. Она даје архијерејским рукоположењем верном и искусном [човеку] право да служи Свету литургију и врши остале свете тајне, поучава и разрешава људе од грехова њихових. Пета је *Покајање*. То је напуштање греха и са скрушеним срцем искрено исповедање [грехова]. И разрешењем свештеника бива верник измирен са Богом, као другим крштењем. Шесто је *Женидба* коју по уговору мужа и жене обавља свештеник. Седмо је *Јелеосвећење* које се даје верујућем болеснику на здравље и за опроштај грехова.

Учитель пита: Протумачи једанаести члан – *Чекам васкрсење мртвих...*

Ђак одговара: Верујем да ћемо на свршетку овога света устати сви из мртвих са истим овим телом и душом, а то ће бити танано, духовно и бесмртно, праведнима радосно, просветљење, бестрасно, а грешнима жалосно, тамно и страдално.

Због тога стално размишљам о **последње четири ствари:**

О Смрти, о Суду, о Геени и Царству Божијем.

Учитељ пита: Протумачи дванаести члан – *И живот будућег века...*

Ђак одговара: Верујем да ће на страшном суду праведници по својим заслугама примити потпуну плату и весеље вечно у Царству Божијем. Тако и грешници, по заслугама својим, мању или већу муку ће коначно примити бивајући осуђени у векове векова. Амин, потврђује да све ово истина.

Учитељ пита: Где ће бити Царство Божије и мука вечна?

Ђак одговара: Царство Божије, по свршетку овога света, биће сва ова земља и небо и свуд где је год Бог, јер ће се лик садашњи, тужни, мрачни и пропадљиви изменити сав у ново, вечно нетрулежно и неизменљиво. [То ће постојање бити] лепо, радосно, салдосно од гледања лица Божијега и славе и светлости Божије.

А мука вечна [ће бити тада] где је и сада – у земљи, у аду, где нема Бога. И сад је отворена, а тада ће се затворити заувек. И биће тамна и мучна свакоме. Колики је грех, онолика је и жеђ, и колико је неверовање, толика је и студен. А огањ се зове Геена. А лед Тартар: у Геену иду грешни хришћани, а у Тартар незнабошци.

Учење друго: о нади

Учитељ пита: Шта је нада?

Ђак одговара: Слобода и поуздање на Бога у молитви.

Учитељ пита: Шта је молитва?

Ђак одговара: Узношења ума и воље са пламтећим срцем ка Богу.

Учитељ пита: Како се врши молитва?

Ђак одговара: На три начина: благодарењем, молитвеним искањем, славословљењем.

Учитељ пита: На чему се темељи молитва?

Ђак одговара: На **Молитви Господњој.**

Учитељ пита: Која је Молитва Господња?

Ђак одговара: Оче наш који си на небесима, да се свети име Твоје, да дође Царство Твоје, да буде воља Твоја како на небу, тако и на земљи, Хлеб наш насушни дај нам данас, И опрости нам дугове наше као што и ми опраштамо дужницима нашим, И не уведи нас у искушење, Него нас избави од Лукавога. Јер је Твоје Царство и сила и слава у векове векова. Амин.

Учитељ нита: На колико се дели молитва?

Ђак одговара: На три. На предговор, прозбе и закључак.

Учитељ нита: Шта је предговор?

Ђак одговара: Почетак молитве [упућен] по слободи синовске љубави истинитом Оцу.

Учитељ нита: Шта су прозбе?

Ђак одговара: Оно што простосрдачно од Оца молимо.

Учитељ нита: Шта иштемо у молитви?

Ђак одговара: Седам [ствари]. Прво да се име Божије, које је на нама прославља и свети и свим нашим делима, све до смрти. Друго, да под руком и управљањем Божијим увек будемо. Треће, да живот наш до смрти, исто као и ангелски и светитељски, [Богу] угодан буде. Четврто, да Речи и славе Његове и светог Тела и свакодневних телесних потреба сити треба да будемо. Пето, да као што и ми незлобиво праштамо кривцима и нас да не кажњавају за [наше] грехе. Шесто, да нас од незнане невидовне беде ђаволске и светске саклони. Седмо, да нас од зла и лукавства ђаволског и злих људи и мучења после смрти избави.

Учитељ нита: Шта је закључак?

Ђак одговара: Завршни говор и предавање свега на славу Његову, и нас самих и дела наших, и слава вечнога Царства Оца нашега небеснога.

Учитељ нита: У шта се још уздамо?

Ђак одговара: У добра дела која Христос назива блаженим у Светом Јеванђељу.

Учитељ нита: Колико је таквих блаженстава Христових?

Ђак одговара: Девет. Блажени сиромашни духом [јер је њихово Царство небеско]. Овим Христос назива блаженим смирене и кротке, богате и учене који усмеравају све према слави Божијој својим имањем или учењем. Као и сиромашне који са благодарношћу трпе своје сиромаштво, а највише оне који Христа ради остављају свет и дом и женидбу; по савету јеванђелском [прихватају] добровољно сиромаштво,

свагдашњу чистоту [тела и душе] и послушност Бога ради. Блажени који плачу јер ће се утешити. Овим Христос назива блаженима оне који се труде и који желе да прошире и умноже славу Божију и веру православну, и који плачу због неверника и грешника и својих грехова, и које властодршци угњетавају. Блажени кротки, јер ће [*наследити земљу*]. Овим Христос назива блаженим смирене и кротке, оне који се Бога боје и послушни су Цркви и старијима. Блажени гладни и жедни правде [*јер ће се наситити*]. Овима Христос назива блаженима праведне и одлучне људе који желе да чине праведна [дела] свакоме. И који не могу да на суду добију парницу због скитања или сиромаштва. Блажени милостиви јер ће [*бити помиловани*]. Овим Христос назива блаженима оне који су милостива срца и чине милостињу даровима или учењем и служењем својим због кога ћемо на Страшном суду бити оправдани или осуђени због ових дела милосрђа.

Седам телесних: Гладнога нахранити; Жеднога напојити; Нагога оденути; Сужња у тамници обући; Болеснога посетити; Странца у дом примити; Сиромашног мртваца сахранити. И **седам душевних:** Посаветовати грешника да се покаје; Неукога поучити; Посаветовати онога коме је савет потребан; Молити Бога за ближњега; Утешити тужне и остареле; Отрпети прекорену реч и Опростити кривицу. Блажени чисти срцем [*јер ће Бога видети*]. Којим Христос назива блаженим простосрдачне и незлобиве и чисте од свакога блуда. Блажени миротворци јер ће [*се синови Божији назвати*]. Којим Христос назива блаженим оне који су сами мирни и мир творе међу људима. Блажени прогнани правде ради [*јер је њихово Царство небеско*]. Којим Христос назива блаженим оне које зли људи прогањају због добрих дела, правих речи и учења. Блажени сте када вас срамоте [и прогоне и лажући говоре против вас свакојакe речи због мене. Радујте се и веселите се, јер је велика плата ваша на небесима, јер су тако прогонили и пророке пре вас.] [Мт. 5, 3 – 12]. Којим Христос назива блажене оне које прогоне и који страдају и бивају извргнути порузи због свете православне вере. И говори им да се радују због свих ових добрих дела и страдања и обећава да ће им дати награду велику и вечну у Царству своме.

Учење треће: о љубави

Учитељ пита: Шта је љубав?

Ђак одговара: Љубита Бога свим срцем, више него себе, а ближњега свога као самог себе.

Учитељ пита: На чему се одржава љубав?

Ђак одговара: На добрим делима.

Учитељ пита: Шта су добра дела?

Ђак одговара: Извршење заповести Божијих.

Учитељ пита: Шта су заповести Божије?

Ђак одговара: Десет заповести које је сам Бог предао пророку Мојесеју на Синајској Гори на све таблице. Од њих прве четири на једној таблици садрже љубав Божију, а шест других, на другој таблици, љубав према ближњем на следећи начин:

1. Ја сам Господ Бог твој; немој имати других богова осим мене;
2. Не старај себи идола, нити каквог сличног лика и не клањај им се;
3. Не узимај имена Господа Бога свога узалуд;
4. Сети се дана недељног да га посветиш Господу Богу твоме;
5. Поштуј оца свога и мајку да ти добро буде;
6. Не убиј;
7. Не чини прељубе;
8. Не кради;
9. Не сведочи лажно на ближњег свога;
10. Не пожели жену, или дом, или што друго ближњег свога.

Учитељ пита: Шта Бог заповеда [а шта] забрањује овим заповестима?

Ђак одговара: Прво, да знамо да је он једини Бог и Творац наш. Исправно, разумно, богољубиво и богобојажљиво. Њему једином свим срцем и снагом и мишљу да радимо и да га слушамо, да му се клањамо и да га поштујемо, и, како приличи Богу, да га прослављамо, и сву своју наду и поуздање у њега јединога да имамо. Друго, да не правимо кипове или идоле, нити да указујемо поштовање нечем сличном, нити да им се клањамо. Треће, именом његовим и сваком светињом његовом да се никада не заклињемо испразно и лажно нити да кунемо себе ни друге. Четврто, да се сећамо недеље и празничних дана и да их светкујемо и поштујемо са радошћу – да никакве друге послове не радимо у те дане. Пето, да поштујемо и пазимо своје родитеље, учитеље и добротворитеље, [као] и краља и власт духовну. Шесто, да ни на какав начин не убијемо човека, било да је то телесно лишавање земаљског живота, или душевно одузимање живота вечног лажним учењем. Седмо, да не скрнавимо себе телесно никаквом блудном нечистотом и душевним неверством. Осмо, да не крадемо нити отимамо било шта, ни тајно ни јавно. Девето, да не

лажемо нити на било кога да сведочимо лажно, да не варамо нити туђа дела да осуђујемо. Десето, не само да не узмемо него ни да не пожелимо неправедно нешто туђе, добра телесна или душевна [понашајући се] по Светом писму, [које вели] да оно што теби није драго [да ти се чини] то не чини ни другоме.

Учитељ нита: Шта је противно заповестима Божијим?

Ђак одговара: Грех.

Учитељ нита: Шта је грех?

Ђак одговара: [Оно] што човек без принуде чини, а што је против љубави Божјој [и љубави] ближњега.

Учитељ нита: На колико начина се може згрешити?

Ђак одговара: На два. **Малим гресима** која отварају врата великим и великима који доносе смрт.

Учитељ нита: Који су мали?

Ђак одговара: Они који се чине погледом, помишљу, речима, жељама, смехом, јелом и пићем и другим сличним [учињеним] без зла срца.

Учитељ нита: Који су велики?

Ђак одговара: Смртни, који се чине од зла срца, против љубави Божије и ближњега.

Учитељ нита: На колико начина се може смртно згрешити?

Ђак одговара: На два. Један је праотачки с којим се рађамо и од којег нас свето крштење омива, а други су они који се по сопственој вољи чине после светога крштења.

Учитељ нита: Који су [греси] после светога крштења?

Ђак одговара: Они су тројаки: главни, од којих произилазе сва зла, [они који су] противни Светоме Духу и [они који] ишту од Бога освету на земљи.

Учитељ нита: Колико је главних [смртних]?

Ђак одговара: Седам. [Први је] *гордост*, тј. *супербиа* и надмено срце које с небеса анђеле свргло и учинило их ђаволима. Ако неко овоме не супростави смирење она [тј. гордост] га нагони да брзо плане, да псује, да се хвали, да хули и не слуша, да завиди, убија и свако друго зло чини. [Други је] *среброљубље* које, ако нема молитве, доводи до губитка наде у Бога и до полагања наде у богатство коме човек почиње да служи и да му се, као идолу, клања те постаје немилостив, лишен љубави, завидљив, крадљивац, лажов, лукавац, плашљив, убица, лихвар и починилац свих

зала. [Трећи је] *блуд* тј. поседовање неутољиве жеље за телесним нечистотама. Ако против њега не буде целомудрености, човек губи страх Божији и стид пред људима, и слаб бива у вери, ум му се помрачује, па почиње да очајава и да своје време проводи у играма, смејању, и пијанству завидећи, убијајући и свакојака зла чинећи. [Четврта је] *завист* тј. завидећи туђем добру. Ако јој се не супростави жеља за добрим, онда човек почиње да зло говори о другоме, да хули, да осуђује другог и да чини лукавства и преваре, да сведочи лажно, да убија и свакојака зла да чини. [Пето је] *стомакоугађање*, односно преједање и опијање. Уколико се човек против овога не бори умереношћу, одн. не уздржава се, почиње да махнита и занемарује Бога, да хулно и срамно говори и погано псује, да очајава, да је склон убијању и блуду и свакоме злу. [Шесто је] *злопамћење*, тј. гајити против кога зло у срцу своје. Уколико се овоме не супростави благосрдчним праштањем, тада човек почиње да са љути, да зло говори, да не прашта кривицу, да убија и да се свети и свакојако зло да чини. [Седмо је] *униније*, тј. лењост за вршење дела Божијих и за своје спасење. Ако се овоме не супростави ревношћу, човеку се срце хлади, попушта у вери и у сопственом делању и на туђа дела само гледа и зла чини.

Учитељ нита: Који су греси противни Духу Светоме?

Ђак одговара: Има их три: претерано уздање у милосрђе Божије без добрих дела, губити наду у Божију милост, говорити супротно од познате истине.

Учитељ нита: Који греси траже од Бога освету на земљи?

Ђак одговара: Има их четири. То су: самовољно убиство, содомски грех, угњетавање удовица и сиромаша и закидање најамнику заслужене награде.

Учитељ нита: Ко се туђем греху придружује?

Ђак одговара: Који некеме да пример, који [некога] или научи, [или] превари да сагреси, као и онај који своје синове, или онима којима управља, пушта да греше.

Учитељ нита: Зашто се неки греси зову смртни, а неки обични?

Ђак одговара: Зато што су смртни греси под срџбом Божијом и одводе човека у вечну муку. А обичан грех, иако ни он није драг Богу, не удаљава човека од благодати Божије.

Учитељ нита: Какве муке доносе греси?

Ђак одговара: то зависи ода самог греха. Колики је грех у човеку, толику и муку доноси док је у њему.

Учитељ нита: Докле је у човеку грех?

Ђак одговара: Докле год се не одрекне и не покаје се због њега [док се] не исповеди и са скрушеним срцем прихвати због њега покору телесну и душевну.

Учитељ нита: Ако човек умре у стању смртног греха, да ли се може од њега икада ослободити?

Ђак одговара: Сам не може. Јер после смрти, немајући тело, сама душа не може да се покаје и исповеди и до страшнога суда у власти Бога стоји и под милошћу је његовом. Многи се ослобађају мука молитвама Светих Божијих и умилостивљењем коју им доносе живи на земљи, светим литургијама, милостињом и помињањем у молитвама.

Учитељ нита: Како се треба светитељима молити и како их поштовати?

Ђак одговара: Као оне који много могу [да помогну], заслужене и верне наше заступнике пред Богом и помоћнике, а изнад свега [треба молити и поштовати] Пресвету Богородицу, Анђела чувара и Крсно име.

Учитељ нита: Да ли нас светитељи чују и да ли знају када им се молимо?

Ђак одговара: Чују и знају добро захваљујући откровењу благодати Божије који им је изобилно дата као и светим анђелима.

Учитељ нита: Како треба поштовати свете мошти и иконе?

Ђак одговара: Пошто су светитељи за живота били изобилне ризнице Светога Духа, после њихове смрти благодат Духа Светога и сила остаје у њиховим моштима, како у целини, тако и у појединим честицама, све до страшнога суда. Исто као и са светим дрветом Крста Христовог или са неким светим местима – [остају] дејствујуће, неразрушене, мирисне и чудотворне утврђујући православну веру и уверавајући нас у светост њихову. Тако и иконе истих светитеља, на којима је написано њихово име, имају од светости њихове благодат и многе бивају чудотворне, мироточиве, благомирисне са којима наш ум успоставља однос љубави и созерцава истог светитеља и топлу му молитву узноси Тако је и Син икона Очева (Кол. 1, 15) и телом душевним и душом Божијом.

Учитељ нита: Како греси доспевају у човека?

Ђак одговара: Кроз пет телесних чула [а то су]: гледање, слушање, мирисање, пипање и окушање. Намера им је господар. И кроз пет душевних: ум, разум, мишљење, маштање и осећање. Савест им је господар.

Учитељ пита: На чему се темељи хришћанско савршенство?

Бак одговара: На четири природне јеванђељске врлине: *Мудрост* – која је права истина, богобојажљива, љубазна и весела. *Правда* – која не гледа на лице и на мито, него свакоме исправно и одлучно говори и чини и саветује; *Целомудреност* – која се у свему држи умерености сагледавајући [сопствену] савест и богоугодна дела; *Храброст* – која је сила и постојаност у исповедање свете православне вере до смрти подносећи тврдим умом и срцем свако искушење, гоњење и мучење за љубав Божију и за ближњега.

И који све ово зна и верује и све извршава православни је хришћанин и истинити наследник живота вечнога. Амин. По завршетку певају: Достојно је..., и молитву ову Богородици.

1. Богородице Дјево, радуј се, благодатна Маријо, јер си телом зачала Сина Божијега (Лк 1,27-31)
  2. Радуј се, јер си Га у утроби понела (Лк 11, 279)
  3. Радуј се, јер си Га родила (Лк 2,7)
  4. Радуј се, јер си Га грудима хранила (Лк 11,27);
  5. Радуј се, јер су се Њему мудрацима поклонили (Мт 2,1-12);
  6. Радуј се, јер си Христа у храм после четрдесет дана принела и у руке старца Симеона предала (Лк 2,22-40);
  7. Радуј се, јер си Христа у храму после три дана пронашла (Лк 2,42-50);
  8. Радуј се, јер Христос васкрсе из мртвих (Мк 16,9) и узнесе се на небо (Мк 16,19);
  9. Радуј се, јер си се и ти сама на небо телесно вазнела;
  10. Радуј се, јер си девственошћу ангела и славом свих Светих пребиваш;
  11. Радуј се, јер си теби сви небески житељи послушни;
  12. Радуј се, јер ти све што пожелиш можеш да измолиш од Сина твога, нашега Христа Бога;
  13. Радуј се, јер си ти мати понижених који теби прибегавају;
  14. Радуј се, јер си се удостојила да седнеш близу Пресвете Тројице;
  15. Радуј се, јер твоја радост никад неће престати;
  16. Радуј се, Благодатна, Господ је с тобом и са нама. Амин.
- И певају на глас осим: Благословен јеси, Христe Боже наш...*
(тропар празника Силаска Пресветога Духа)

Запис на крају текста:

Кратки Катихизис православног исповедања католичанске вере ради лакшег учења деце и необразованих, једноставним језиком састављен од Кирила Живковића, јеромонаха хиландарског, у Венецији 1757. године. Напис [га] ја, грешни Димитрије Медић, ученик господина Кирила Живковића, јеромонаха хиландарског, у Скадрину 1757. године.